

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри української мови

 І.С. Беркешук

26 серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ**

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)»

за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література)

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

мова навчання українська

Розробники програми:

Попович А.С., доктор педагогічних наук, доцент кафедри української мови;

Дзюбак Н.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови;

Змінено і ухвалено на засіданні кафедри української мови.

Протокол № 11 від 26 серпня 2024 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Людмила МАРЧУК

1. Мета і завдання практики, послідовність проходження практики

«Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури» належить до дисциплін професійної підготовки (обов'язкова) та увідповіднюється з освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)» спеціальності 014 «Середня освіта (Українська мова і література)» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Освітній компонент є складником методичної підготовки майбутніх учителів-словесників.

Мета навчальної педагогічної практики з української мови і літератури – закріплення, поглиблення й розширення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти у процесі вивчення навчальних дисциплін «Методика навчання української мови» і «Методика навчання української літератури»; адаптування здобувачів освіти до умов професійної діяльності вчителя-словесника, зокрема в умовах реалізації концепції «Нова українська школа».

Завдання навчальної педагогічної практики з української мови і літератури:

1. Закріплення, поглиблення й розширення знань із методики навчання української мови і літератури, їх застосування під час розв'язання конкретних методичних завдань і ситуацій у закладах загальної середньої освіти.
2. Ознайомлення з особливостями вивчення української мови і літератури в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти, реалізацією положень концепції «Нова українська школа», сучасними навчальними програмами (зокрема, модельними) та підручниками з української мови і літератури різних авторських колективів.
3. Формування вмінь аналізувати організаційне й навчально-методичне забезпечення освітнього процесу з української мови і літератури в 5-9 класах.
4. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними підходами, принципами, формами, методами й прийомами навчання української мови і літератури в основній школі, зокрема навчання учнів із особливими освітніми потребами.
5. Розвиток і вдосконалення методичних умінь та навичок із української мови і літератури, зокрема стосовно аналізу освітнього процесу з української мови і літератури та позакласної роботи, висловлення пропозицій щодо їх удосконалення.
6. Аналіз застосування традиційних та інноваційних методів навчання, нових педагогічних технологій навчання української мови і літератури, оцінювання навчальних досягнень здобувачів загальної середньої освіти з української мови і літератури на основі спостережень уроків.
7. Опанування структури уроків української мови і літератури різних типів і форм проведення в реальному освітньому процесі закладів загальної середньої освіти (5-9 класи) та їх аналіз.
8. Забезпечення уроків української мови та української літератури (розроблення методів і прийомів / системи вправ і завдань / укладання планів-конспектів уроків та ін.).
9. Підготовка здобувачів вищої освіти до виробничої педагогічної практики з самостійним виконанням функції учителя української мови і літератури.
10. Розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти. Виховання у них потреби до саморозвитку та самовдосконалення шляхом оновлення теоретичних знань і творчого їх застосовування в практичній діяльності вчителя української мови і літератури. Формування потреби в самоосвіті, самовихованні та професійному самовдосконаленню й особистісному розвитку, стійкого інтересу й любові до професії вчителя української мови і літератури.

2. Обсяг навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна формаздобуття вищої освіти

Освітня програма, спеціальність	Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) <i>спеціальність</i> 014 Середня освіта (Українська мова і література) <i>предметна спеціальність</i> 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рік навчання / рік викладання	третій / 2024-2025
Семестр вивчення	шостий
Обов'язкова / вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів ЄКТС	4,5
Загальний обсяг годин	135
Форма підсумкового контролю	залік

3. Вимоги до баз навчальної педагогічної практики з української мови і літератури та їх перелік

Заклади загальної середньої освіти, що є базами проведення практики, мають відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література), за якою здійснюється підготовка фахівців в Університеті;
- можливість забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;
- надання здобувачам вищої освіти на час практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмі практики (за наявності відповідних вакансій);
- надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності бази практики;
- можливість працевлаштування випускників Університету.

Базами навчальної педагогічної практики з української мови і літератури є заклади загальної середньої освіти міста Кам'янця-Подільського, з якими укладено договори про проходження практики.

4. Перелік визначених компетентностей, форми та методи контролю рівня сформованості компетентностей

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі 01 Освіта / Педагогіка, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, предметних знань з української мови і літератури, англійської мови, теорії й методики навчання української мови і літератури, англійської мови, характеризується комплексністю й невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01	Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного й демократичного) суспільства та необхідністю його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод

		людини і громадянина в Україні.
	ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК 03	Здатність до самоорганізації, самостійного вирішення проблемних ситуацій, швидкої адаптації в нових умовах, оптимального розв'язання професійних завдань; вміння адекватно розподіляти час; здатність проявляти ініціативу.
	ЗК 04	Уміння працювати в команді; здатність до високоефективного міжособистісного спілкування; вміння розвивати лідерські якості.
	ЗК 05	Здатність до усної та письмової комунікації державною та іноземною мовами.
	ЗК 07	Уміння здійснювати аналіз та синтез, проводити логічні операції, розвивати абстрактне мислення.
	ЗК 08	Здатність розуміти закономірності розвитку суспільно-історичного процесу та предметної галузі, проводити наукові дослідження, вміння оперувати науковою термінологією, оцінювати результати пошукової діяльності, робити наукові висновки та узагальнення.
	ЗК 09	Уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здатність розвивати й удосконалювати практичні вміння та навички.
	ЗК 10	Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.
	Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 02
		Лінгвістична компетентність
	СК 02.1	Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії й історії української мови в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти), практиці навчання української мови.
	СК 02.3	Здатність аналізувати діалектні різновиди української мови, збирати, систематизувати й інтерпретувати діалектні факти, явища, пояснювати їхні особливості під час уроків української мови.
	СК 02.4	Здатність вільно оперувати загальнонауковою, методичною та мовознавчою термінологією для розв'язання професійних завдань.
	СК 02.5	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
	СК 02.6	Здатність аналізувати, систематизувати та прогнозувати певні лінгвальні явища; розпізнавати, оцінювати та прогнозувати загальнокультурні, виховні, етичні наслідки певних процесів у мові.

СК 02.7	Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну і мовленнєву кометентності під час фахової і міжособистісної комунікації, застосовувати різноманітні засоби мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.
СК 02.8	Здатність аналізувати та продукувати тексти різних стилів і жанрів українською та англійською мовами, застосовуючи це вміння під час навчання здобувачів освіти.
СК 02.9	Здатність застосовувати норми української літературної мови й культури мовлення у професійній діяльності вчителя української мови і літератури.
СК 03	Літературна компетентність
СК 03.1	Уміння оперувати літературознавчими поняттями; здатність оцінювати літературні твори на основі критеріїв художності; застосовувати фахові знання з літератури для формування естетичного смаку та світогляду учнів, формування їх національної свідомості та ціннісних орієнтацій.
СК 03.2	Здатність осмислювати літературний процес в аспекті культурно-історичних епох, філософських віянь, суспільно-політичних перетворень тощо.
СК 03.3	Здатність осмислювати літературні явища в їх синхронних та діахронних взаємозв'язках; вміння встановлювати закономірності розвитку українського літературного процесу в контексті світового; вміння визначати своєрідність національних літератур і знаходити точки перетину для компаративних зіставлень.
СК 04	Предметно-методична компетентність
СК 04.1	Здатність моделювати зміст навчання з української мови і літератури та англійської мови відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.
СК 04.2	Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.
СК 04.6	Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів з української мови і літератури та англійської мови на засадах компетентнісного підходу.
СК 04.7	Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.
СК 07	Емоційно-етична компетентність
СК 07.2	Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
СК 08	Компетентність педагогічного партнерства
СК 08.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.
СК 08.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами
СК 09	Інклюзивна компетентність
СК 09.3	Здатність забезпечувати в освітньому середовищі

		сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
	СК 12	Прогностична компетентність
	СК 12	Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати.
	СК 13	Організаційна компетентність
	СК 13.1	Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.
	СК 13.2	Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
	СК 15	Інноваційна компетентність
	СК 15.1	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

Методами навчання під час навчальної педагогічної практики з української мови і літератури є такі: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, мозкова атака, аналіз організаційно-методичного, навчально-методичного й інформаційного забезпечення освітнього процесу з української мови і літератури в закладі загальної середньої освіти, аналіз системи вправ / завдань, використаних на уроках української мови і літератури, та їх добір, спостереження за уроками української мови української літератури та позакласними заходами, складання «фотографій» уроків, їх обговорення та аналіз, написання планів-конспектів української мови та літератури або їх фрагментів, розв'язання педагогічно-методичних задач, спостереження за методами й прийомами навчання й оцінюванням досягнень учнів, аналіз особливостей упровадження на уроках української мови і літератури інноваційних методів навчання, нових педагогічних технологій, виготовлення дидактичних матеріалів і наочності, участь у проведенні вчителем-словесником індивідуальної роботи, відвідування методичних нарад або консультацій, вивчення досвіду роботи вчителя, ознайомлення з портфоліо вчителя, його сайтом / блогом / інтернетною сторінкою, рецензування посібників або методичних рекомендацій із української мови / української літератури, перевірка студентом окремих робіт учнів із української мови і літератури та робочих зошитів, відвідування й спостереження за організацією позакласної роботи з української мови і літератури, проведенням факультативних занять і курсів за вибором та ін.

Визначено такі *форми поточного оцінювання* під час навчальної педагогічної практики з української мови і літератури:

- перевірка аналітичних робочих записів, зроблених у щоденнику практики;
- активність здобувачів у обговореннях особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури;
- перевірка повноти виконаних індивідуальних завдань практики;
- захист здобувачами вищої освіти навчальної педагогічної практики з української мови і літератури;
- перевірка звіту про практику.

Форма підсумкового контролю з навчальної педагогічної практики з української мови і літератури – залік.

5. Програмні результати навчальної педагогічної практики з української мови і літератури:

ПРН 01	Знати сучасні філологічні та дидактичні засади навчання української мови та літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).
ПРН 02	Знати вікові особливості учнів, їхню психологію і закономірності їх розвитку.
ПРН 03	Вміти організовувати освітній процес для учнів із особливими потребами.
ПРН 04	Вміти ефективно застосовувати сучасні методи і прийоми організації освітнього процесу і досягати високих результатів навчання.
ПРН 05	Вміти вчитися впродовж життя і вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію.
ПРН 06	Володіти формами й методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміти відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.
ПРН 07	Вміти ефективно організовувати комунікацію з колегами, учнями та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.
ПРН 08	Знати мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української та англійської мов, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.
ПРН 09	Знати принципи, технології й прийоми створення усних і писемних текстів українською мовою, англійською мовою різних стилів, жанрів і типів мовлення, вміти редагувати різні тексти, володіти основами професійної мовленнєвої культури.
ПРН 10	Знати специфіку перебігу літературного процесу в Україні та світового літературного процесу в культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національних літератур, художні твори класики й сучасності.
ПРН 11	Пояснювати особливості розвитку української мови та літератури, англійської мови.
ПРН 12	Уміти працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.
ПРН 13	Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.
ПРН 15	Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
ПРН 16	Проектувати й проводити на належному рівні уроки української мови і літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).
ПРН 17	Уміти творчо використовувати різні теорії й досвід (український, міжнародний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.
ПРН 18	Вміти застосовувати профільні знання у розробці уроків, проектувати зміст уроків української мови і літератури, англійської мови, пізнавальну діяльність закладів

	освіти, реалізацію міжпредметних зв'язків; діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проєктування цілісного освітнього процесу; здійснювати самоаналіз ефективності уроків української мови і літератури, англійської мови.
ПРН 19	Володіти основами професійної мовленнєвої культури, створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною (англійською) мовами.
ПРН 20	Проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.
ПРН 21	Відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

У результаті проходження навчальної педагогічної практики з української мови і літератури здобувач вищої освіти повинен закріпити, поглибити й розширити знання з методики навчання української мови і літератури, вміти застосовувати їх під час розв'язання конкретних методичних завдань і ситуацій у закладах загальної середньої освіти; збагнути особливості вивчення школярами української мови і літератури в 5-9 класах, зокрема стосовно реалізації положень концепції «Нова українська школа» та навчання учнів із особливими освітніми потребами; сформувати вміння аналізувати організаційне й навчально-методичне забезпечення освітнього процесу з української мови і літератури в 5-9 класах; ознайомитися з практичною реалізацією та застосуванням на уроках української мови і літератури та в позакласній роботі основних підходів, принципів, форм, методів і прийомів навчання; зрозуміти специфіку застосування традиційних та інноваційних методів навчання української мови і літератури, нових педагогічних технологій, оцінювання навчальних досягнень здобувачів загальної середньої освіти (зокрема, формульне оцінювання) з української мови і літератури на основі спостережень уроків; опанувати структури уроків української мови і літератури різних типів і форм проведення в реальному освітньому процесі закладів загальної середньої освіти (5-9 класи) та виробити вміння їх аналізувати; добирати емпіричний матеріал з української мови та української літератури (розроблення методів і прийомів / система вправ і завдань / укладання планів-конспектів уроків та ін.); підготуватися до виробничої педагогічної практики з самостійним виконанням функції учителя української мови і літератури та ін.

6. Термін проходження практики: навчальну педагогічну практику з української мови і літератури здобувачі першого (бакалаврського рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова), проходять у шостому семестрі упродовж трьох тижнів (135 годин).

7. Організація проведення навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

Обов'язки керівника практики від Університету:

Керівник практики здобувачів вищої освіти від кафедри:

– забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, правил поведінки (в установах, організаціях, на підприємствах), надає здобувачам вищої освіти необхідні документи, програму, щоденник практики, індивідуальне завдання, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації тощо);

- повідомляє здобувачів вищої освіти про форми звітності;
- бере участь у розробці програм практик;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;
- розробляє тематику індивідуальних завдань на практику та видає їх здобувачам вищої освіти до початку практики;
- узгоджує з керівником практики від бази практики індивідуальні завдання з урахуванням особливостей бази практики;
- до початку практики проводить зі здобувачами вищої освіти інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- розміщує навчально-методичні матеріали з проходження практики (робочу програму практики, графік виконання завдань практики, орієнтовану форму звіту з практики, індивідуальне завдання тощо) на платформі MOODLE Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань практики;
- відстежує своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів вищої освіти на базі практики та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань, перевіряє робочу документацію;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці до проведення занять, відвідує та оцінює залікові заходи, аналізує їх;
- проводить консультації щодо опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує здобувачів вищої освіти про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів вищої освіти;
- приймає захист звітів здобувачів вищої освіти про практику в складі комісії, оцінює результати практики здобувачів вищої освіти, виставляє оцінки в залікові книжки;
- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедру;
- готує звіт про проведення практики.

Обов'язки керівника практики від бази практики визначає договір між Університетом і базою практики.

Керівник практики від бази практики, який здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за її проведення.

Керівник практики від бази практики:

- розподіляє здобувачів вищої освіти за робочими місцями відповідно до графіка проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці та безпеки життєдіяльності, протипожежної безпеки на базі практики та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт; ознайомлює студентів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує проходження практики здобувачами вищої освіти в структурних підрозділах підприємства, організації, установи;
- забезпечує та контролює дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами вищої освіти новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових і дипломних робіт;
- оцінює якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складає на них характеристику з відображенням виконання програми практики, якості професійних знань та вмінь.

Обов'язки здобувачів вищої освіти Університету, яких направляють для проходження практики:

- взяти участь у настановній конференції з питань організації практики у визначений деканатом факультету час;
- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення необхідних документів;
- до початку практики пройти в Університеті інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, індивідуальне завдання;
- ознайомитися та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку на базі практики;
- після закінчення практики не пізніше, ніж через три дні, подати на перевірку керівникові усі матеріали практики;
- своєчасно оформити звіт та захистити його в терміни, визначені наказом.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програми практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на проходження практики повторно за умов, визначених Університетом та погоджених із базою практики.

Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано»/«незадовільно» за результатами захисту звіту про практику, відраховують з Університету за невиконання навчального плану.

8. Зміст навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

№ з/п	Зміст роботи	Форми й методи організації діяльності	Форма звіту
1	2	3	4
1.	Настановна конференція.	Участь у настановній конференції.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
2.	Вступна консультація з керівником практики від фахової кафедри.	Участь у консультації.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
3.	Знайомство з адміністрацією закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) та вчителями української мови і літератури.	Бесіда з представниками адміністрації ЗЗСО та вчителями української мови і літератури.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
4.	Ознайомлення зі специфікою освітньої діяльності закладу загальної середньої освіти (основними напрямками роботи ЗЗСО, завданнями на поточний навчальний рік; шкільною документацією; реалізацією концепції «Нова українська школа» та ін.).	Бесіда з представниками адміністрації ЗЗСО. Закріплення за вчителем української мови і літератури.	Опис у щоденнику практики структури ЗЗСО, її основних завдань на поточний навчальний рік, основних видів шкільної документації, способів і форм реалізації концепції «Нова українська школа» та ін.
5.	Ознайомлення з наповненням офіційного сайту закладу загальної середньої освіти.	Аналіз офіційного сайту ЗЗСО.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
6.	Знайомство з учителем української мови і літератури, за яким закріплений здобувач-практикант.	Бесіда з учителем української мови і літератури.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Укладання відомостей про вчителя української мови і літератури.
7.	Ознайомлення з розкладом уроків учителя української мови і літератури.	Аналіз розкладу уроків учителя української мови і літератури.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
8.	Визначення календарного графіка проходження навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.	Складання календарного графіку проходження навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.	Заповнювання календарного графіку проходження навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, розміщеного в щоденнику практики.
9.	Ознайомлення з бібліотекою бази практики.	Відвідування бібліотеки ЗЗСО.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
10.	Ознайомлення з організаційним забезпеченням	Аналіз навчальних програм з української мови і	Фіксування інформації в щоденнику практики

	освітнього процесу з української мови і літератури.	літератури, зокрема модельних, календарно-тематичного планування.	щодо аналізу навчальної програми з української мови і літератури (зокрема, модельної), за якою працює вчитель-словесник у щоденнику практики.
11.	Ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням освітнього процесу з української мови і літератури.	Аналіз шкільних підручників української мови і літератури, зокрема укладеними за принципами Нової української школи.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Аналіз шкільних підручників з української мови і літератури, за якими працює вчитель-словесник стосовно вивчення розділів / тем.
12.	Відвідування кабінету української мови і літератури.	Ознайомлення й аналіз методичних матеріалів шкільного кабінету української мови та літератури, ознайомлення з наявними навчальними й навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, довідковою та художньою літературою тощо.	Опис змісту кабінету в щоденнику практики. Рецензування посібників або методичних рекомендацій із української мови / української літератури.
13.	Ознайомлення з документацією вчителя української мови і літератури (журнал, календарно-тематичне планування, плани-конспекти уроків, план позакласної роботи з української мови і літератури, плани / сценарії позакласних заходів із української мови і літератури та ін.).	Аналіз шкільного журналу (зокрема, електронного), з'ясування специфіки його заповнення. Аналіз календарно-тематичного планування, планів-конспектів уроків, плану позакласної роботи та ін.).	Фіксування інформації в щоденнику практики.
14.	Ознайомлення із завданнями, змістом, формами і методами роботи учителя української мови і літератури.	Бесіда з учителем української мови і літератури для вивчення особливостей роботи вчителя-словесника в сучасних умовах реалізації освітнього процесу, зокрема стосовно навчання учнів із особливими освітніми потребами.	Запис у щоденнику змісту бесіди та результатів спостереження.
15.	Спостереження за роботою учителя української мови і літератури, зокрема стосовно	Відвідування уроків української мови і літератури, позакласних заходів, бесіди з учителем та	Запис у щоденнику практики результатів спостереження.

	навчання учнів із особливими освітніми потребами.	ін. Спостереження за методами й прийомами навчання й оцінювання досягнень учнів, реалізацією сучасних підходів і принципів навчання, утіленням наскрізних ліній навчання.	Написання «фотографій» та аналізу уроків української мови і літератури, позакласних заходів з української мови і літератури (за умови його проведення вчителем під час практики).
16.	Вивчення особливостей упровадження на уроках української мови і літератури інноваційних методів навчання, нових педагогічних технологій, зокрема (за можливості) технологій дистанційного навчання.	Аналіз особливостей упровадження на уроках української мови і літератури інноваційних методів навчання, нових педагогічних технологій.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
17.	Допомога вчителю-словеснику у виготовленні дидактичних матеріалів з української мови і літератури та їх самостійне виготовлення для поповнення навчально-методичного забезпечення шкільного кабінету.	Виготовлення дидактичних матеріалів або допомога вчителю для кабінету української мови і літератури.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Виготовлені дидактичні матеріали.
18.	Ознайомлення з критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів 5-9 класів з української мови та літератури, зокрема в умовах реалізації принципів Нової української школи.	Аналіз наявних критеріїв оцінювання. Спостереження за оцінюванням навчальних досягнень учнів 5-9 класів з української мови та літератури, зокрема учнів із особливими освітніми потребами.	Запис у щоденнику практики результатів спостереження. Фіксування у щоденнику особливостей оцінювання навчальних досягнень учнів 5 класів.
19.	Ознайомлення з перевіркою вчителем-словесником робіт учнів з української мови і літератури та робочих зошитів.	Аналіз перевірки вчителем-словесником робіт учнів з української мови і літератури та робочих зошитів.	Запис у щоденнику практики результатів спостереження.
20.	Допомога вчителю-словеснику в перевірці та /або самостійна перевірка окремих робіт учнів з української мови і літератури та робочих зошитів.	Перевірка студентом окремих робіт учнів із української мови і літератури та робочих зошитів.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
21.	Спостереження за проведенням учителем-словесником індивідуальної роботи з української мови і літератури зі здобувачами загальної	Участь у проведенні вчителем-словесником індивідуальної роботи з учнями та /або самостійне її проведення.	Фіксування інформації в щоденнику практики.

	середньої освіти (консультації, робота з учнями, які мають різний рівень навчальних досягнень, учнів із особливими освітніми потребами та ін.) та /або самостійне проведення індивідуальної роботи з учнями.		
22.	Надання допомоги вчителю української мови і літератури в підготовці до проведення уроків і позакласних заходів.	Добір системи вправ і завдань, виготовлення роздавального матеріалу, підготовка презентацій та ін.	Фіксування в щоденнику практики.
23.	Написання планів-конспектів пробних уроків української мови і літератури.	Укладання планів-конспектів уроків.	Фіксування в щоденнику практики. Плани-конспекти уроків.
24.	Проведення (за змоги) фрагментів пробних уроків української мови і літератури.	Розроблення фрагментів пробних уроків української мови і літератури.	Фіксування в щоденнику практики. Плани-конспекти фрагментів пробних уроків української мови і літератури.
25.	Виготовлення дидактичних матеріалів та наочності з української мови і літератури для укладених пробних уроків української мови і літератури.	Самостійне виготовлення дидактичних матеріалів та наочності.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Виготовлені дидактичні матеріали та наочність.
26.	Участь у проведенні позакласної роботи з української мови і літератури, факультативних занять і курсів за вибором (за змоги).	Відвідування й спостереження за організацією позакласної роботи з української мови і літератури, проведенням факультативних занять і курсів за вибором.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Написання «фотографій» та аналізу позакласних заходів з української мови і літератури, факультативних занять і курсів за вибором.
27.	Відвідування уроків інших учителів української мови і літератури та вчителів шкільних предметів, показових уроків, що проводяться під час навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.	Відвідування уроків.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
28.	Участь у шкільних виробничих нарадах, засіданнях методичного об'єднання вчителів української мови і літератури тощо (за умови проведення під час практики).	Відвідування нарад та інших заходів на базі практики.	Фіксування інформації в щоденнику практики.

29.	Участь у методичних нарадах або консультаціях, що проводять керівники практики від фахових кафедр тощо.	Відвідування методичних нарад або консультацій.	Фіксування інформації в щоденнику практики.
30.	Аналіз передового педагогічного досвіду вчителя української мови і літератури.	Вивчення досвіду роботи вчителя. Ознайомлення з портфоліо вчителя, його сайтом / блогом / інтернетною сторінкою.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Укладання відомостей про вчителя української мови і літератури.
31.	Участь у вебінарах, конференціях, круглих столах, підвищенні кваліфікації та інших заходах, що відбуваються в період навчальної практики.	Відвідування методичних заходів.	Фіксування інформації в щоденнику практики. Сертифікат / довідка (або інший підтверджувальний документ).
32.	Систематичне ведення записів у щоденнику практики.	Записи в щоденнику практики.	Щоденник практики.
33.	Підготовка звітних матеріалів практики.	Оформлення звітних матеріалів.	Щоденник практики, звіт та інші звітні матеріали.
34.	Захист звіту про навчальну педагогічну практику з української мови і літератури. Підбиття підсумків. Залік.	Звіти здобувачів про виконання завдань практики.	Звіт здобувача про навчальну педагогічну практику з української мови і літератури.

Здобувачі вищої освіти під час навчальної практики здійснюють свою діяльність відповідно до календарного графіку проходження навчальної практики. Календарний графік проходження практики розташований у щоденнику практики. Складниками календарного графіку є основні види роботи здобувача-практиканта, які він здійснює відповідно до змісту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури. Поточні доручення в графіку не фіксують.

Календарний графік проходження практики потрібно скласти так, щоб він був конкретним робочим планом здобувача-практиканта для його щоденної роботи.

Перебіг навчальної педагогічної практики з української мови і літератури і результати роботи фіксуються у щоденнику практики. У кінці практики кожен здобувач звітує про виконану роботу й подає у визначений термін звітні матеріали, укладені в теку.

Вітається підготовка здобувачем вищої освіти презентації звіту про проходження навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, оформленої за допомогою програм PowerPoint, Google Slides, Canva, Prezi, Keynote, Piktochart, SlideDog, FlowVella, PowToon та ін.

Здобувачі вищої освіти у звітних матеріалах навчальної педагогічної практики з української мови і літератури можуть подавати (за наявності) сертифікати / довідки або інші підтверджувальні документи про участь у вебінарах, конференціях, круглих столах, підвищенні кваліфікації та інших заходах, що відбуваються в період навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.

9. Обсяг звітної документації

- 1) щоденник практики (календарний графік проходження практики, робочі записи стосовно проведених спостережень за освітнім процесом з української мови і літератури під час практики та ін.);
- 2) звіт про навчальну педагогічну практику з української мови і літератури;
- 3) виконані індивідуальні завдання навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, зокрема:

- аналіз одного шкільного підручника української мови та одного шкільного підручника української літератури (для 5-9 класів), за якими працює вчитель-словесник;
- рецензія на один навчально-методичний посібник / методичні рекомендації з української мови або української літератури для вчителя-словесника;
- аналіз методів і прийомів двох уроків української мови (аспектного і уроку мовленнєвого розвитку) і двох уроків української літератури;
- аналіз системи вправ одного уроку української мови;
- фотографії та аналізи одного уроку української мови і одного уроку української літератури;
- плани-конспекти одного уроку української мови та одного уроку української літератури;
- самостійно виготовлена наочність і дидактичний матеріал до одного уроку української мови і одного уроку української літератури;
- відомості про вчителя української мови і літератури, до якого був прикріплений здобувач. Якщо до одного вчителя української мови і літератури прикріплено декілька здобувачів, то портфоліо виконується у формі колективного проєкту (вітається створення презентації).

10. Підбиття підсумків навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми навчальної педагогічної практики з української мови і літератури та індивідуальних завдань. Основною формою звітності здобувача вищої освіти про проходження навчальної педагогічної практики з української мови і літератури є письмовий звіт, який оформлюють відповідно до визначених вимог.

Письмовий звіт та інші документи, передбачені робочою програмою навчальної педагогічної практики з української мови і літератури (щоденник практики, індивідуальні завдання, методичні розробки та ін. види звітної документації), здобувач вищої освіти подає на рецензування керівнику практики від фахової кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від фахової кафедри звіт у друкованому варіанті подають на захист.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти програми навчальної педагогічної практики з української мови і літератури та індивідуальних завдань, висновки і пропозиції тощо. Звіт підписує здобувач вищої освіти.

Звітні матеріали навчальної педагогічної практики з української мови і літератури здобувачів вищої освіти (щоденник і звіт) зберігаються на фахових кафедрах упродовж трьох років.

Звіт із практики здобувачі вищої освіти захищають перед комісією, призначеною завідувачем випускової кафедри і керівником практики навчально-наукового інституту української філології та журналістики. До складу комісії (не менше трьох осіб) входять керівники практики від фахових кафедр університету та (за можливості) керівники практики від бази практики, а також викладачі дисциплін професійної підготовки. Комісія оцінює результати навчальної педагогічної практики з української мови і літератури здобувачів вищої освіти в терміни, визначені відповідним наказом ректора про проведення практики здобувачів вищої освіти впродовж десяти календарних днів після завершення практики.

До захисту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури перед комісією допускають здобувачів вищої освіти, які виконали програму практики та подали необхідну звітну документацію, що була перевірена керівником практики від фахової кафедри.

Засідання комісії з захисту практики орієнтовно відбувається так:

голова комісії надає слово здобувачеві вищої освіти для короткого повідомлення про те, у якому закладі загальної середньої освіти і як відбувалася практика, про труднощі, які виникали; висловлює пропозиції щодо покращення навчальної педагогічної практики з української мови і літератури;

керівник практики від фахової кафедри уточнює окремі деталі звіту, ставить запитання до здобувачів вищої освіти;

голова комісії звертається до членів комісії та присутніх із пропозицією взяти участь в обговоренні звіту здобувача-практиканта.

Комісія обговорює оцінки практики кожного здобувача вищої освіти, оформлює відповідні документи (звіти, залікові книжки, заліково-екзаменаційні відомості та ін.) та оголошує їх. Загальна оцінка роботи кожного здобувача є комплексною і враховує ступінь виконання програми практики, якість звітної документації тощо. Оцінки обговорюють члени комісії. Захист навчальної педагогічної практики з української мови і літератури протоколюється.

Підбиття результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програми практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на проходження практики повторно за умов, визначених Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка та погоджених із базою практики. Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано» за результатами захисту звіту про практику, відраховують із закладу вищої освіти за невиконання освітньо-професійної програми.

Оцінку за практику вносять до відомості обліку успішності здобувача вищої освіти, залікової книжки / індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти за підписом голови комісії, якого призначає завідувач випускової кафедри з досвідчених науково-педагогічних працівників — керівників практики.

Стипендіальна комісія враховує оцінку за практику під час визначення стипендії здобувачеві вищої освіти разом з його оцінками за результатами підсумкового контролю.

Підсумки навчальної педагогічної практики з української мови і літератури обговорюють на засіданнях фахових кафедр, ученій раді навчально-наукового інституту української філології та журналістики.

Звіти керівників практик від фахових кафедр про проходження практик зберігають на кафедрі впродовж трьох років.

11. Дистанційне проходження навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

Організація та проведення навчальної педагогічної практики з української мови і літератури в обмежених умовах організації освітнього процесу відповідає додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/OMtflCk>). Здобувачі беруть участь в освітньому процесі, послуговуючись платформами дистанційного навчання (Google Classroom, Human школа, Нові знання, Єдина школа та ін.), застосунками для проведення відеоконференцій (Zoom, Meet, Microsoft Teams та ін.), месенджерами (Viber, Facebook Messenger, Skype, Discord та ін.), які використовує певний заклад загальної середньої освіти (база практики). Дистанційне комунікування

учасників освітнього процесу під час проведення навчальної педагогічної практики з української мови і літератури з використанням технологій дистанційного навчання може здійснюватися через модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище MOODLE, електронну пошту (зокрема, корпоративну), месенджери (Viber, Skype та ін.), платформи для проведення відеоконференцій (Zoom, Google Meet та ін.) тощо.

12. Форма підсумкового контролю: залік.

13. Критерії оцінювання навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

Загальний розподіл балів за навчальну педагогічну практику з української мови і літератури

1.	Аналітичні робочі записи в щоденнику практики.	25 балів
2.	Участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.	10 балів
3.	Виконання індивідуальних завдань практики.	50 балів
4.	Написання звіту про навчальну педагогічну практику з української мови і літератури.	5 балів
5.	Захист навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.	10 балів
Разом		100 балів

90–100 балів («відмінно») заслуговує здобувач вищої освіти, який володіє термінологією з методики навчання української мови та методики навчання української літератури; здійснює регулярні й докладні (аналітичні) записи в щоденнику практики (відповідно до календарного графіка практики), у яких не лише констатує описові аспекти освітнього процесу з української мови і літератури, а й аналізує їх та висловлює критичне ставлення; пропонує власні шляхи розв'язання методичних проблем; бере активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; виконує індивідуальні завдання в повному обсязі згідно з вимогами; відповідно до вимог оформлює звіт про практику й матеріали навчальної педагогічної практики з української мови і літератури та вчасно подає на перевірку; виявляє високий рівень активності під час захисту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі оформлення звітних матеріалів практики дотримується норм сучасної української літературної мови; не порушує принципи академічної доброчесності.

75–89 балів («добре») заслуговує здобувач вищої освіти, який переважно володіє термінологією з методики навчання української мови та методики навчання української літератури; здійснює регулярні (аналітичні) записи в щоденнику практики (відповідно до календарного графіка практики), у яких не лише констатує описові аспекти освітнього процесу з української мови і літератури, а й аналізує їх та висловлює критичне ставлення; пропонує власні шляхи розв'язання більшості методичних проблем; бере достатню активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; старанно виконує індивідуальні завдання згідно з вимогами; переважно за вимогами оформлює звіт про практику й матеріали навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, вчасно подає на перевірку; виявляє достатню активність під час захисту

навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі оформлення звітних матеріалів практики дотримується норм сучасної української літературної мови, однак наявні стилістичні помилки; не порушує принципи академічної доброчесності.

60–74 балів («задовільно») заслуговує здобувач вищої освіти, який допускає окремі помилки стосовно володіння термінологією з методики навчання української мови та методики навчання української літератури; здійснює записи в щоденнику практики (відповідно до календарного графіка практики), у яких переважно констатує аспекти освітнього процесу з української мови і літератури; не завжди спроможний пропонувати власні шляхи розв'язання методичних проблем; недостатньо активний в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; не завжди виконує індивідуальні завдання згідно з вимогами; порушує окремі вимоги оформлення звіту про практику й матеріалів навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; недостатньо активний під час захисту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі оформлення звітних матеріалів практики порушує норми сучасної української літературної мови; не порушує принципи академічної доброчесності.

Менше ніж 60 балів («незадовільно») може отримати здобувач вищої освіти, який недостатньою мірою володіє термінологією з методики навчання української мови та методики навчання української літератури; здійснює лише фрагментарні записи в щоденнику практики; не бере участі в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі виконання індивідуальних завдань порушує вимоги; не дотримується вимог до оформлення звіту про практику й матеріалів навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; подає звітну документацію не вчасно; не проявляє активності під час захисту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; у процесі оформлення звітних матеріалів практики порушує норми сучасної української літературної мови; порушує принципи академічної доброчесності.

Критерії оцінювання щоденника практики (25 балів)

і звіту про навчальну педагогічну практику з української мови і літератури (5 балів)

	Критерії оцінювання
високий рівень 23–25 б. / 4,5–5 б. ¹	Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; вправно формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами та аналізом різних методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, висловлює свої пропозиції для розв'язання проблемних ситуацій; послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом педагогіки, психології, методик навчання української мови і літератури; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов'язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами; записи відзначаються багатством слововживання й дотриманням норм сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.

¹ Через скісну подано бали за оцінювання щоденника практики / звіту про навчальну педагогічну практику з української мови і літератури.

достатній рівень 19–22 б. / 3,8–4,4 б.	Здобувач вищої освіти дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно й регулярно заповнює щоденник навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, теоретичні завваги переважно підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, однак подеколи відсутній аналіз методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції для розв’язання проблемних ситуацій; переважно послуговується нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом педагогіки, психології, методик навчання української мови і літератури, однак трапляються окремі помилкові терміновживання; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) є цілісним, послідовним і несуперечливим; висловлювання органічні, пов’язані із сформульованими висновками, аргументами й прикладами. У матеріалах практики наявні поодинокі орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності та подає вчасно звітну документацію.
середній рівень 15–18 б. / 3,8–4,4 б.	Здобувач вищої освіти частково дотримується вимог до оформлення щоденника практики й звіту, самостійно, але не надто регулярно заповнює щоденник навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, не достатньо повно й вичерпно аналізує свою діяльність під час практики; формулює зміст діяльності, яку здійснював; наводить доречні аргументи, однак теоретичні завваги не завжди підкріплює переконливими й конкретизованими прикладами, немає аналізу методичних ситуацій, які виникали під час організації освітнього процесу, не завжди висловлює власні пропозиції для розв’язання проблемних ситуацій; наявні порушення у послуговуванні нормативною термінологією освітньої галузі та термінологічним апаратом педагогіки, психології, методик навчання української мови і літератури; розвиток думки (логічність і послідовність викладу) не завжди цілісний, послідовний і несуперечливий. У матеріалах практики наявні орфографічні, пунктуаційні й стилістичні помилки. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності, але порушує терміни подання звітної документації.
початковий рівень менше ніж 15 б. / 3 б.	Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

**Участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу
з української мови і літератури (10 балів)**

високий рівень 9–10 б.	Здобувач вищої освіти повсякчас бере активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; послуговується нормативною термінологією методики навчання української мови і літератури; дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання; вміє обґрунтовувати свою думку; наводить аргументовані докази стосовно відстоювання своєї позиції; у мовленні дотримується норм сучасної української літературної мови тощо.
достатній рівень 7,5–8 б.	Здобувач вищої освіти бере активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури;

	переважно послуговується нормативною термінологією методики навчання української мови і літератури; переважно дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях; відповідає на поставлені запитання; вміє обґрунтовувати свою думку; переважно наводить аргументовані докази стосовно відстоювання своєї позиції; у мовленні наявні поодинокі порушення норм сучасної української літературної мови тощо.
середній рівень 6–7,4 б.	Здобувач вищої освіти бере не досить активну участь в обговоренні особливостей організації освітнього процесу з української мови і літератури з керівником практики від фахової кафедри й здобувачами вищої освіти у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури; наявні порушення термінології методики навчання української мови і літератури; порушує принципи логічності й послідовності у висловлюваннях; не завжди відповідає на поставлені запитання; подеколи не може обґрунтувати свою думку; у мовленні наявні порушення норм сучасної української літературної мови тощо.
початковий рівень менше ніж 6 б.	Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Виконання індивідуальних завдань практики (50 балів)

У процесі оцінювання індивідуальних завдань навчальної педагогічної практики з української мови і літератури увага звертається на їх специфіку.

У процесі оцінювання аналізу підручників з української мови і літератури, рецензії на навчально-методичний посібник / методичні рекомендації / наукову статтю, аналізу методів і прийомів, системи вправ уроків української мови і літератури важливо дотримуватися визначеної структури, послуговуватися термінологією методичної галузі, не лише констатувати наявність тих або тих характеристик, а висловлювати власне критичне ставлення, обґрунтовуючи свої погляди, дотримуватися норм сучасної української літературної мови та ін.

Під час написання фотографії уроку, плану-конспекту уроку / фрагменту плану-конспекту враховується:

- докладність написання плану-конспекту уроку, металізування кожного етапу уроку, використаного методу й прийому роботи;
- дотримання визначеної структури уроку;
- визначення соціокультурної лінії (відповідно до програми з української мови для учнів 5-9 класів) та дотримання її;
- урахування вимог наскрізних ліній навчання;
- уміння враховувати обсяг матеріалу, який учні вивчали в попередніх класах;
- здатність чітко визначати необхідні методи й прийоми для кожного етапу уроку;
- вміння добирати вправи / завдання, урахувати вимоги до використання цього методу на уроці, а також уміння визначати обсяг дидактичного матеріалу та наочності;
- дотримання норм сучасної української літературної мови тощо.

У процесі оцінювання аналізу методів і прийомів роботи на уроках української мови та добору системи вправ звертається на таке:

високий рівень	Здобувач виявляє глибокі знання методичної теорії (зокрема, видів методів, прийомів, технологій навчання), аналізує добір необхідних методів і прийомів до кожного етапу уроку, знає вимоги до підбору вправ / завдань, аналізує їх, беручи до уваги психологічні особливості учнів певної вікової групи тощо. Вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, і 1-2 недоліки в аналізі методів і прийомів та мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях. Подеколи порушує норми української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень	Якщо здобувач виявляє знання й розуміння методів і прийомів навчання, але переважно констатує їх використання, уникаючи докладного аналізу, допускає неточності у визначенні методичних понять й у мовному оформленні викладу. Здобувач уміє застосовувати знання у процесі розв'язання стандартних завдань. Порушує норми сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, не дотримується структури аналізу методів і прийомів навчання, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання. У роботі здобувача наявні порушення норм української літературної мови.

У процесі оцінювання плану конспекту уроку або його фрагменту увага звертається на таке:

високий рівень	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання методичної теорії, правильно використовує методичну термінологію, пише докладний план-конспект уроку, знає структуру уроку певного типу, визначає необхідні методи й прийоми до кожного етапу уроку, дотримується вимог до підбору вправ / завдань, урахує соціокультурну змістову лінію та повсякчас дотримується її, бере до уваги психологічні особливості учнів певної вікової групи тощо. Вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, і 1-2 недоліки в послідовності написання плану конспекту уроку й використанні методів і прийомів та мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях. Подеколи порушує норми української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень	Якщо здобувач виявляє знання, розуміння й дотримання структури уроку, але пише план-конспект неповно і допускає неточності у визначенні методичних понять; не володіє усіма вимогами до написання плану-конспекту уроку і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач уміє застосовувати знання у процесі розв'язання стандартних завдань. Порушує норми сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, не дотримується структури плану-конспекту уроку певного типу, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати

	стандартні завдання. У роботі здобувача наявні порушення норм української літературної мови.
--	--

Самостійно виготовлена наочність має продемонструвати знання різновидів засобів навчання української мови і літератури; вміння добирати різнотипний дидактичний матеріал і наочність відповідно до теми уроку, його типу, форми проведення, принципів засвоєння української мови і літератури, виховних і пізнавальних завдань, вікових і психологічних особливостей здобувачів вищої освіти; бути бездоганною стосовно дотримання норм сучасної української літературної мови та ін.

Захист навчальної педагогічної практики з української мови і літератури (10 балів)

Рівні	Критерії оцінювання
високий рівень 9–10 б.	Здобувач вищої освіти повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; послуговується нормативною термінологією методики навчання української мови і літератури; дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях, дотримується норм сучасної української літературної мови; бере активну участь в обговоренні звітів інших здобувачів; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання; демонструє презентацію звітних матеріалів тощо.
достатній рівень 7,5–8 б.	Здобувач вищої освіти достатньо повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; послуговується нормативною термінологією методики навчання української мови і літератури, однак допускає окремі неточні формулювання, які самостійно виправляє після спрямовальних питань; переважно дотримується принципів логічності й послідовності у висловлюваннях, у мовленні наявні поодинокі порушення норм сучасної української літературної мови; бере участь в обговоренні звітів інших здобувачів; кваліфіковано відповідає на поставлені запитання, однак з окремими неточностями тощо.
середній рівень 6–7,4 б.	Здобувач вищої освіти недостатньо повно й вичерпно аналізує діяльність, яку здійснював під час практики; допускає помилки у використанні термінології методики навчання української мови і літератури; частково порушує принципи логічності й послідовності у висловлюваннях, у мовленні наявні порушення норм сучасної української літературної мови; не досить активний в обговоренні звітів інших здобувачів; допускає помилки у відповідях на поставлені запитання тощо.
початковий рівень менше ніж 6 б.	Показники нижчі ніж ті, які відповідають середньому рівню.

Залік (100 балів)

Залік з навчальної педагогічної практики з української мови і літератури виставляють на основі аналізу звітної документації, спостережень за роботою здобувача у процесі навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, звіту і захисту навчальної педагогічної практики з української мови і літератури.

Якщо здобувач не виконав завдання навчальної педагогічної практики з української мови і літератури або виконав їх менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Підсумковий рейтинг з навчальної педагогічної практики з української мови і літератури

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (дуже добре)	
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

14. Література Основна

- Бородіна Н.С. Методика навчання української мови: загальні питання: навчально-методичний посібник. Миколаїв : МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2016. 149 с.
- Вегеш А.І. Методика викладання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах: методичний посібник для студентів 4–5 курсів філологічного факультету. Ужгород, 2022. 101 с. URL: <http://surl.li/udqlr>
- Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії: методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засекіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В. І., Яценко Т. О. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 48 с. URL: <https://cutt.ly/RU3neTB>
- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Попова Л.О. Практикум з методики навчання української мови: практичний посібник [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 142 с. URL: <http://surl.li/efqydd>
- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Попова Л.О. Методи навчання української мови учнів гімназії та ліцею: монографія. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. 230 с. URL: <http://surl.li/qblipm>
- Кучеренко І. А., Пентилук М. І. Теорія і технологія сучасного уроку української мови: навч.-метод. посіб.; МОН України, Херсонський державний університет. Херсон: Айлант, 2022. 352 с. URL: <http://surl.li/pdzcdm>
- Кучеренко І.А. Сучасний урок в умовах технологізації навчання в закладах П(ПТ)О: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 81 с. URL: <http://surl.li/wgbzsq>
- Методика навчання української мови. Термінологічний словник: словник-довідник / кол. авторів за ред. О.Горошкіної. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150 с. URL: <http://surl.li/ubnsi>
- Наукові основи методики літератури: посібник для студентів вищих закладів науки / за ред. Н.Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344 с.

- Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.
- Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція): наказ ректора від 03.07.2024 р. №79-ОД. Кам'янець-Подільський, 2024. 77 с. URL: <https://cutt.ly/OVHiBRZ>
- Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція): затв. наказом ректора від 31.08.2021 р. №111-ОД. Кам'янець-Подільський, 2021. 40 с. URL: <https://cutt.ly/BVHiuyC>
- Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: затв. наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (zareestrovano v Міністерстві юстиції України 30.04.1993 р. № 35). Дата оновлення: 20.12.1994. № 351. URL: <https://cutt.ly/DVHuOOT>
- Семеног О.М. Навчання української мови і літератури у вимірах ключових компетентностей: методичний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023. 212 с. URL: <http://surl.li/njpqi>
- Сучасна українська лінгводидактика: теорія і практика навчання мови в закладах освіти: [колективна монографія] / за заг. ред. О.О.Маленко. Харків: ХНПУ; ХІФТ, 2024. 268 с. URL: <http://surl.li/xlscgj>
- Сучасні тенденції методики навчання: мовно-літературна царина: колективна монографія / за заг. ред. проф. З.П.Бакум. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. 251 с. URL: <http://surl.li/udqvm>
- Токмань Г. Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ : Міленіум, 2019. 110 с.
- Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ: Академія, 2012. 312 с.
- Фахова практика вчителя: національний досвід та європейські цінності: посіб. / Л.Лук'янова, Ю.Лянной, О.Семеног, М.Вовк. Київ: Талком, 2023. 237 с. URL: <http://surl.li/tpkeyk>
- Яценко Т.О., Слижук О.А. Формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури: методичний посібник. [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с. URL: <http://surl.li/ufjou>
- Яценко Т.О., Тригуб І.А. Українська література. 6 клас: експрес-курс подолання освітніх втрат: практичний poradnik. Київ: Грамота, 2024. 69 с.
- Попович А.С. Практикум з методики навчання української мови в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 220 с. URL: <https://cutt.ly/mKVLP8l>
- Попович А.С., Дзюбак Н.М. Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури з методики навчання української мови і літератури: навчально-методичний

посібник / за ред. А.С.Попович [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. URL: <https://cutt.ly/w8ogvIJ>

- Попович А.С. Особливості модельних навчальних програм з української мови для 5–6 класів. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. Київ: Педагогічна думка, 2021. Вип. 27. С. 195-204.
- Попович А.С. Програмне забезпечення української мови в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. Вип. 22. С. 577-580.

Допоміжна

- Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи: аналітико-методичні матеріали / кол. автор.; за заг. ред. О.М.Топузова; укл. М.В.Головко. Київ: Педагогічна думка, 2021. 192 с. URL: <https://cutt.ly/wIt3RI1>
- Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи: порадник П. З досвіду роботи освітян міста Києва: навч.-метод. посіб. / упоряд.: С.В.Івашньова, Н.М.Дика, К.О.Линьов, О.В.Хмелева-Токарева, І.П.Воротникова; за заг. ред. М.Ф.Войцехівського, С.В.Івашньової, О.Г.Фіданян. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 420 с. URL: <https://cutt.ly/jZJKFo0>
- Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України: методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О.М.Топузова; укл. М.В.Головко [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2023. 187 с. URL: <http://surl.li/mirrx>
- Екстрене дистанційне навчання в Україні: монографія / за ред. В.М.Кухаренка, В.В.Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с. URL: <https://cutt.ly/jZJKFo0>
- Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: реалії, досвід, перспективи / методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2023–2024 навчального року: методичні рекомендації / за заг. ред. О.Топузова, Т.Засекиної: Ін-т педагогіки НАПН України [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2023. 192 с. URL: <http://surl.li/oztpx>
- Малихін О.В., Арістова Н.О., Алексеєва С.В. Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнний час: методичні рекомендації. Київ. Інститут педагогіки НАПН України. 2023. 59 с. <http://surl.li/dqihwc>
- Рускуліс Л. Методика навчання української мови у схемах, таблицях, рисунках та коментарях: навч. посіб. Миколаїв – Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2022. 202 с. URL: <https://cutt.ly/fZEwM7k>
- Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е.Палихати, О.Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 352 с. URL: <https://cutt.ly/HUCNhyi>
- Сучасні технології психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями

інтелектуального розвитку в умовах кризових викликів / О.В.Чеботарьова, Г.О.Блеч, І.В.Бобренко, І.В.Гладченко, С.В.Трикоз, О.І.Мякушко, І.В.Сухіна та ін.; за наук. ред. О.В.Чеботарьової. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 664 с. URL: <http://surl.li/jpwcbi>

–

Нормативні документи освітньої галузі

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://cutt.ly/1Q7kSGY>
2. Концепція розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2018 р. №776. URL: <https://cutt.ly/7Eca7R2>
3. Горошкіна О. Методичні рекомендації на 2024-2025 навчальний рік щодо навчання української мови в 7 класі НУШ. URL: <http://surl.li/nngfre> (1 частина); <http://surl.li/enwyir> (2 частина); <http://surl.li/bfwqvq> (3 частина); <http://surl.li/wpsugz> (4 частина).
4. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. №1225. URL: <http://surl.li/fvfotm>
5. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>
6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>
7. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / під заг. ред. Бібік Н.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://cutt.ly/7TiJxZL>
8. Про освіту: Закон України. URL: <https://cutt.ly/qR66DBT>
9. Про повну загальну середню освіту: Закон України.. URL: <https://cutt.ly/eTqquvO>

Програми з української мови і літератури для 5-9 класів **Українська мова**

- Українська мова. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / укладачі: Г.Т.Шелехова, М.І.Пентилюк, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, К.В.Таранік-Ткачук): наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. URL: <https://cutt.ly/XQ7kYcx>
- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: <https://cutt.ly/eQ7kmxv>
- Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://cutt.ly/AQ7kEEG>
- Українська мова. 7–9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / Н.Б.Голуб, О.М.Горошкіна. Київ, 2023. 46 с. URL: <http://surl.li/ozsyv>
- Українська мова. 7-9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2023. 73 с. URL: <http://surl.li/oztch>
- Українська мова. 5-9 класи: навчальна програма (науково-педагогічний проєкт «Інтелект України») / І.В.Гавриш, Н.В.Семихат, С.М.Дроф'як, Н.М.Новожилова: Лист МОН України від 07.06.2019 №1/11-5342.

- Українська мова. 5-9 класи: навчальна програма за вальдорфською педагогікою / авт.-укл. А.Г.Козак, М.О.Косовська: лист ІМЗО від 10.07.2020 №22.1/12-Г-554.
- Українська мова. 7-9 класи: навчальна програма / Інститут педагогіки НАПН України Відділ навчання української мови та літератури; Н.Б.Голуб, О.М.Горошкіна. Київ, 2024. 48 с. URL: <http://surl.li/krqdbj>

Українська література

- Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти / Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А. Київ, 2021. 70 с. URL: <https://cutt.ly/wVS4tKh>
- Архипова В.П., Січкач С.І., Шило С.Б. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 27 с. URL: <https://cutt.ly/SVS4Aw5>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 37 с. URL: <https://cutt.ly/TVS44K5>
- Українська література. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / авт. колектив: Р.В.Мовчан, О.М.Івасюк, Л.І.Кавун, О.І.Неживий. Київ, 2017. 82 с. URL: <https://cutt.ly/DVS7hjX>
- Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти / Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А., Тригуб І.А. Київ, 2023. 152 с. URL: <http://surl.li/udqts>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 64 с. URL: <http://surl.li/udquf>
- Заболотний О.В., Слоньовська О.В., Ярмольська І.В. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 72 с. URL: <http://surl.li/udquc>

Підручники з української мови і літератури для 5-9 класів

Українська мова

- Голуб Н., Горошкіна О. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Освіта», 2022. 306 с. URL: <https://cutt.ly/0XjTA9I>
- Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОБЦ «Оріон». 2022. 266 с. URL: <https://cutt.ly/hXjIkg6>
- Літвінова І.М. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2022. 281 с. URL: <https://cutt.ly/gXjYckG>
- Онатій А.В., Ткачук Т.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 309 с. URL: <https://cutt.ly/pXjYUw9>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти /

- Г.Д.Панчук, Б.Б.Близнюк, О.Б.Приведа. Тернопіль: Підручники і посібники, 2022. 304 с. URL: <https://cutt.ly/qXjY18t>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / О.М.Семеног, Т.І.Дятленко, М.Д.Білясник, В.В.Волницька. Тернопіль: Астон, 2022. URL: <https://cutt.ly/IXjUxIm>
 - Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2022. 283 с. URL: <https://cutt.ly/yXjOaee>
 - Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2022. 208 с. URL: <https://cutt.ly/aXjIuwD>
 - Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Л.Гапон, О.Грабовська, О.Петришина, О.Підручняк. Тернопіль. Підручники і посібники, 2022. 328 с. URL: <https://cutt.ly/ZXjRkAW>
 - Глазова О.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Основа», 2022. 272 с. URL: <https://cutt.ly/aXjIKs2>
 - Ющук І.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 352 с. URL: <https://cutt.ly/aXjU1OP>
 - Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / Н.Голуб, О.Горошкіна. Київ: Вид. дім «Освіта», 2023. 258 с. URL: <http://surl.li/iuqmc>
 - Літвінова І.М. Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2023. 269 с. URL: <http://surl.li/npqxe>
 - Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / А.В.Онатій, Т.П.Ткачук. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2022. 288 с. URL: <http://surl.li/kgtyv>
 - Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / О.М.Семеног, О.В.Калинич, Т.І.Дятленко, М.Д.Білясник, В.В.Волницька. Тернопіль: Астон, 2023. URL: <http://surl.li/nyxoe>
 - Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний. Київ: Генеза, 2023. 272 с. URL: <http://surl.li/iwlgo>
 - Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / О.Авраменко, З.Тищенко. Київ: Грамота, 2023. 224 с. URL: <http://surl.li/jxkxv>
 - Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / А.В.Онатій, Т.П.Ткачук. Київ: Літера ЛТД, 2024. 241 с. URL: <http://surl.li/qwtvub>
 - Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний. Київ: Генеза, 2024. 276 с. URL: <http://surl.li/aaizpo>
 - Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / І.П.Ющук, В.М.Когут, Г.М.Гуль. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2024. 124 с. URL: <http://surl.li/xhlgvr>
 - Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О.Семеног, О.Калинич, Т.Дятленко, М.Білясник, Л.Гапон. Тернопіль: Астон, 2024. 360 с. URL: <http://surl.li/xdckcw>
 - Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О.Авраменко, З.Тищенко. Київ: Грамота, 2024. 216 с. URL: <http://surl.li/rlvkvf>
 - Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / Н.Голуб,

- О.Горошкіна. Київ: Грамота, 2024. 287 с. URL: <http://surl.li/hlgqvm>
- Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. / Старагіна І., Романенко Ю., Новосьолова В., Ткач П., Панченков А., Блажко М., Терещенко В. Харків: Ранок, 2024. Ч. 1 280 с. URL: <http://surl.li/dfirdab>
 - Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / Ворон А.А., Солопенко В.А. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 274 с. URL: <http://surl.li/ejclpl>
 - Літвінова І.М. Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2024. 244 с. URL: <http://surl.li/ppknlh>
 - Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2016. 224 с. URL: <https://cutt.ly/6U7vyro>
 - Глазова О.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: ТОВ «Фоліо», 2016. 288 с. URL: <https://cutt.ly/BU7vi1f>
 - Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. Київ: Літера ЛТД, 2021. 297 с. URL: <https://cutt.ly/FU7vdun>
 - Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / М.І.Пентиліук, С.А.Омельчук, І.В.Гайдаєнко. Харків: Ранок, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/9InFsKG>
 - Авраменко О.М., Борисюк Т.В., Почтаренко О.М. Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2021. 192 с. URL: <https://cutt.ly/PU7vhHP>
 - Данилевська О.М. Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / за наук. ред. К.Г.Городенської. Київ: Оріон, 2021. 288 с. URL: <https://cutt.ly/fU7vzdF>
 - Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/EU7vmCh>
 - Юшук І.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2016. URL: <https://cutt.ly/QU7vRtY>
 - Українська мова: підручник для 8 класу з поглибленим вивченням філології закладів загальної середньої освіти / О.М.Авраменко, Ю.О.Гарюнова, І.М.Літвінова. Київ: Грамота, 2021. 254 с. URL: <https://cutt.ly/NInOPTN>
 - Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів / В.І.Новосьолова, Н.В.Бондаренко. Київ: Педагогічна думка, 2016. 296 с.
 - Глазова О.П. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с. URL: <https://cutt.ly/KQ7q0Dk>
 - Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 160 с. URL: <https://cutt.ly/uU7vUfJ>
 - Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Голуб Н.Б., Ярмолюк А.В. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с. URL: <https://cutt.ly/0U7vOFd>

- Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням філології / Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 272 с.
- Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2018. 240 с. URL: <https://cutt.ly/KU7vSos>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2017. 272 с. URL: <https://cutt.ly/VU7vGFt>
- Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 256 с. URL: <https://cutt.ly/ZU7vLWL>

Українська література

- Авраменко О. Українська література: підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2022. 288 с. URL: <https://cutt.ly/hVPKYVO>
- Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / В. В.Заболотний, О.В.Заболотний, О.В.Слоньовська, І.В.Ярмутьська. Київ: Літера ЛТД, 2022. 208 с. URL: <https://cutt.ly/7VPLesy>
- Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Вид. дім «Освіта», 2022. 256 с. URL: <https://cutt.ly/QVPLbyx>
- Архипова В.П., Січкара С.І., Шило С.Б. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2022. 240 с. URL: <https://cutt.ly/RVPZ2tu>
- Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю.Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2022. 293 с. URL: <https://cutt.ly/aVPZNov>
- Качак Т., Тебешевська О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий центр “Академія”, 2022. 271 с. URL: <https://cutt.ly/SVPXgJq>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2022. 200 с. URL: <https://cutt.ly/JVPXUiJ>
- Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім “Освіта”, 2022. 255 с. URL: <https://cutt.ly/GVPX5HI>
- Борзенко О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2022. 363 с. URL: <https://cutt.ly/eVPCftq>
- Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Видавничий дім “Освіта”, 2023. Ч. 1. 243 с. URL: <http://surl.li/udqok>

- Авраменко О. Українська література: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2023. 224 с. URL: <http://surl.li/udqpgg>
- Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / В. В. Заболотний, О. В. Заболотний, О. В. Слоньовська, І. В. Ярмутьська. Київ: Літера ЛТД, 2023. 288 с. URL: <http://surl.li/udqpt>
- Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю. Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2023. 304 с. URL: <http://surl.li/udqqe>
- Архипова В. П., Січкарь С. І., Шило С. Б. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2023. 248 с. URL: <http://surl.li/udqqp>
- Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Освіта», 2023. 258 с. URL: <http://surl.li/udqqy>
- Борзенко О., Столій І. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2023. 370 с. URL: <http://surl.li/udqri>
- Чумарна М. І., Пастушенко Н. М. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2023. 216 с. URL: <http://surl.li/udqrp>
- Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. 259 с. URL: <http://surl.li/udqsc>
- Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О., Тригуб І. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2024. 288 с. URL: <http://surl.li/erhlrk>
- Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю. Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2024. 342 с. URL: <http://surl.li/dbefom>
- Чумарна М. І., Пастушенко Н. М. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2023. 184 с. URL: <http://surl.li/fhnebw>
- Авраменко О. Українська література: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2024. 240 с. URL: <http://surl.li/nonrqz>
- Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Освіта», 2024. 272 с. URL: <http://surl.li/itzfbs>
- Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / В. В. Заболотний, О. В. Заболотний, О. В. Слоньовська, І. В. Ярмутьська. Київ: Літера ЛТД, 2024. 292 с. URL: <http://surl.li/ybuqiu>
- Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Грамота, 2024. Ч. 1. 288 с. URL: <http://surl.li/cwekgi>
- Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Грамота, 2024. Ч. 2. 288 с. URL: <http://surl.li/cwekgi>
- Ніколенко О., Мацевко-Бекерська Л., Качак Т. та ін. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої

- освіти: у 2 ч. Київ: Видавничий центр «Академія», 2024. Ч. 1. 307 с. URL: <http://surl.li/bsklvg>
- Ніколенко О., Мацевко-Бекерська Л., Качак Т. та ін. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Видавничий центр «Академія», 2024. Ч. 2. 304 с. URL: <http://surl.li/bsklvg>
 - Авраменко О.М. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2021. 240 с. URL: <https://cutt.ly/iVDqOU2>
 - Коваленко Л.Т. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: УОБІЦ «Оріон», 2021. 272 с. URL: <https://cutt.ly/KVS6XBv>
 - Слоньовська О.В. Українська література: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Літера ЛТД, 2021. 256 с. URL: <https://cutt.ly/IVDqalE>
 - Борзенко О.І., Лобусова О.В. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Харків: Ранок, 2021. 287 с. URL: <https://cutt.ly/2VDqzgi>
 - Міщенко О.І. Українська література: підруч. для 8 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Генеза, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/3VDq3YI>
 - Міщенко О.І. Українська література: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Генеза, 2017. 280 с. URL: <https://cutt.ly/LVDwg6w>
 - Авраменко О. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Грамота, 2017. 336 с. URL: <https://cutt.ly/VVDwGrz>
 - Коваленко Л.Т., Бернадська Н.І. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: УОБІЦ «Оріон», 2017. 320 с. URL: <https://cutt.ly/JVDwEji>
 - Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О.В.Слоньовська, Н.В.Мафтин, Н.М.Вівчарик, Н.С.Курінна, Л.Т.Шевчук. Київ: Літера ЛТД, 2017. 288 с. URL: <https://cutt.ly/WVDwBKy>
 -

15. Рекомендовані джерела інформації

https://undip.org.ua/about/structure/science-departments/ua-lang-lit/ ; https://www.facebook.com/groups/505688203677039	Відділ навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України
https://nus.org.ua/	Сайт проєкту «Нова українська школа»
http://osvita.org.ua/	Освітній портал України
http://omelchuk.ks.ua/index.php?option=com_repository&Itemid=53&func=fileinfo&id=14	Персональний сайт Сергія Омельчука
http://xn--80aafnzkiim.xn--i1amh/	Сайт Олександра Авраменка
https://newlmetod.blogspot.com/p/blog-page_44.html	Лінгвометодична майстерня українського філолога. Блог Оксани Кучерук
https://kulbabska.com/	Персональний сайт Олени Кульбабської
http://www.glazova.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=103:-10-11-&catid=56:-10-&Itemid=77	«Український словесник». Сайт Олександри Глазової
http://korycja50.blogspot.com/p/blog-page_12.html	«Камертон філолога». Блог Галини Романівни Корицької
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
https://naurok.com.ua/	Освітній проєкт «На урок»
https://vseosvita.ua/	Національна освітня платформа «Всеосвіта»
http://www.koncept.org.ua/news.php	Сайт «Все для вчителя»

http://dvvoslovo.com.ua/archive/zmist_1/	Журнал «Дивослово»
http://lib.vippo.org.ua/periodyka.php?cat=63	Журнал «Українська мова і література в школах України»
http://library.udpu.org.ua/vydannia/vidannya-udpu/problemi-pidgotovki-suchasnogo-vchitelya	часопис «Проблеми підготовки сучасного вчителя»
http://pptp.kubg.edu.ua/numbers.html	Науковий журнал «Педагогічний процес: теорія і практика»
http://mdu.edu.ua/?page_id=1502	Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки
http://visnyk.chnpu.edu.ua/	Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки
http://ped-ejournal.cdu.edu.ua/index	Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького університету. Серія: педагогічні науки
http://pedagogica.tnpu.edu.ua/	Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка.
http://peddyskurs.kgpa.km.ua/vymohy	Збірник наукових праць «Педагогічний дискурс»
http://vytokypedagogmayster.webnode.com.ua/	Збірник наукових праць «Витоки педагогічної майстерності»
http://pedosv.kpnu.edu.ua/	Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика»